

Zijne excellentie de heer E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Amsterdam, 29 september 2010

Betreft: reactie Portal Audiovisuele Makers (PAM) op het voorontwerp
auteurscontractenrecht

Hooggeachte heer Hirsch Ballin,

De initiatiefnemers van het Portal Audiovisuele Makers (PAM) hebben met belangstelling kennis genomen van de voorgestelde wijzigingen in de Auteurswet. Van de gelegenheid tot consultatie wil PAM graag gebruik maken om U een breed gedragen wens van scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs onder de aandacht te brengen.

Vooraf

Met het wetsvoorstel wordt een belangrijke verbetering beoogd voor de positie van makers. Over het initiatief om de positie van makers via de wet te beschermen, zijn wij verheugd. Het wetsvoorstel in de huidige vorm biedt echter weinig verbetering voor de positie van audiovisuele makers. Onze bijdrage beperkt zich tot een aantal elementen uit het voorontwerp die betrekking hebben op de contractspraktijk van audiovisuele makers en de rol van collectieve beheersorganisaties (hierna cbo's) hierin.

Scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs zien zich in toenemende mate geconfronteerd met een onbevredigende contractspraktijk, waarin zij worden gedwongen, gezien hun zwakke onderhandelingspositie, om hun auteursrechten resp. naburige rechten volledig aan producenten over te dragen in ruil voor een eenmalige afkoopsom die in het honorarium is inbegrepen. De audiovisuele maker heeft hierbij nauwelijks juridisch houvast. Alhoewel artikel 45d Auteurswet een "billijke" vergoeding voor iedere exploitatievorm voorschrijft, heeft deze bepaling in de praktijk weinig betekenis. Immers, de wetgever heeft het principe onderschreven dat een afkoop is toegestaan, mits deze billijk is. In de praktijk wordt de afkoop nauwelijks aangevochten, aangezien juridische procedures kostbaar en tijdrovend zijn en de rechter daarnaast weinig middelen ten dienste staan om een algemene notie als "billijke vergoeding" in de praktijk te toetsen. Indien een auteur zich, vanuit een zwakkere onderhandelingspositie, genoodzaakt heeft gezien in te stemmen met een contractuele bepaling waarin de te betalen uitkoopsom als "billijk" ter afkoop van alle rechten wordt aangeduid, zal de rechter op grond van die overeenkomst al snel de billijkheid van die vergoeding als daarmee vaststaand tussen partijen beschouwen.

Om de tekortkomingen in de huidige contractpraktijk van filmmakers op te lossen, pleit PAM concreet voor een opname van een artikel in de Auteurswet, naar voorbeeld van artikel 26a t/m c Auteurswet met betrekking tot kabeldoorgifte, waarin een systeem van uitgebreid collectief beheer van auteursrechten wordt vastgelegd.

Collectief beheer van exploitatierechten vormt een middel bij uitstek om de structureel ongelijke machtsverhouding tussen exploitanten en makers zoveel mogelijk gelijk te trekken. Door onderbrenging van de betreffende rechten bij hun collectieve beheersorganisaties, zijn makers ervan verzekerd dat zij een redelijke vergoeding ontvangen voor de verschillende gebruiksvormen van hun werk, terwijl de exploitanten bij één enkel loket terecht kunnen om de voor de verschillende exploitatievormen benodigde rechten in één keer te regelen. Voor makers biedt dit systeem derhalve de beste garantie op een billijke vergoeding, terwijl de transactiekosten voor exploitanten tot een minimum beperkt blijven. Auteurs en uitvoerende kunstenaars kunnen uit hoofde van hun makerschap vrij over de hun wettelijk toekomende rechten beschikken en kunnen ervoor kiezen om deze rechten in beheer te geven aan CBO's, die worden bestuurd door vertegenwoordigers van de betreffende beroepsgroepen.

Veranderd medialandschap

De digitale revolutie heeft het medialandschap onherroepelijk veranderd. Waar het programma-aanbod vroeger verliep via afgebakende zenders, op vastgestelde tijdstippen, voor specifieke platforms en binnen specifieke territoria, heeft internet -hand in hand met de opkomst van mobiele netwerken- de meeste grenzen geslecht. Kijkers kunnen nu in principe altijd, overal, via alle platforms over alle programma's beschikken. De huidige praktijk van het omgaan met auteursrechten in de audiovisuele media, lijkt echter niet aan te sluiten bij alle nieuwe mogelijkheden. Individuele contracten schieten te kort wanneer werken deel uitmaken van een veel groter (wereld)repertoire. Net als indertijd bij de introductie van kabeltelevisie en verspreiding van programma's via de satelliet, zijn er nieuwe auteursrechtelijke kaders nodig om volop gebruik te kunnen maken van de nieuwe mogelijkheden.

Portal Audiovisuele Makers

Als antwoord op de digitale ontwikkelingen is in december 2009 het Portal Audiovisuele Makers (PAM) ontwikkeld door de beroepsorganisaties van scenarioschrijvers (Netwerk Scenarioschrijvers), regisseurs (DDG) en acteurs (ACT) in samenwerking met de drie collectieve beheersorganisaties LIRA, VEVAM en NORMA. PAM beoogt een wezenlijke en constructieve bijdrage te leveren aan het regelen van de rechten van makers van televisieprogramma's, in het bijzonder tv-drama, tv-documentaire en Telefilm, op een wijze die tegemoet komt aan de zwakke onderhandelingspositie van individuele scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs tegenover de omroepen en producenten. Met PAM komen acteurs, scenaristen en regisseurs met een alternatief dat toegang tot werken vergroot, innovatie mogelijk maakt, burgers niet criminaliseert, archieven ontsluit én zelfstandige makers garantie op een billijke vergoeding verschaft. Dat alternatief ligt in goed, transparant collectief beheer van rechten (*extended collective licensing*). Bovendien sluit een regeling van collectieve vergoedingen via de CBO's aan op de realiteit dat ook rechten met betrekking tot de uitzending (en verdere distributie) van buitenlandse producties geregeld moeten worden. De CBO's kunnen immers op basis van wederkerigheidscontracten met zusterorganisaties in andere landen in één keer toestemming verlenen voor het gebruik van praktisch het gehele wereldrepertoire.

PAM is momenteel in gesprek met de keten van media-exploitanten (i.e. producenten, omroepen en distributeurs), die zich ook hebben verenigd. De keten beoogt een nieuwe vereniging op te richten waarbij alle exploitanten worden opgeroepen tot deelname, zodat gezamenlijk voor al het gebruik de rechten kunnen worden afgerekend.

Aansluiting bij oplossingen in andere Europese landen

Het idee van uitgebreid collectief beheer van auteursrechten is usance in de Scandinavische landen -bepaald geen achterblijvers op het gebied van internetgebruik, moderne media en innovatie. Het komt ook overeen met het voorstel van de European

Broadcasting Union (EBU), een internationaal samenwerkingsverband van publieke omroepen. De EBU stelt voor het (verplicht) collectief beheer van auteursrechten uit te breiden naar nieuwe exploitatievormen om tv-programma's via diverse platforms toegankelijk te maken voor het kijkerspubliek én zelfstandige makers een garantie te bieden op een billijke vergoeding. Niet alleen de bestaande, maar ook alle nieuwe exploitatievormen kunnen zo collectief geregeld worden. Illegaal gebruik kan worden tegengegaan en –niet onbelangrijk- het maakt verdere innovatie mogelijk.

In de Scandinavische landen wordt bij de verlening van toestemming voor (grootschalig) gebruik van auteursrechtelijk beschermd werk al in veel gevallen het systeem van "extended collective licensing" toegepast. Hierbij kunnen exploitanten van o.a. audiovisuele werken toestemming voor de verspreiding van radio- en televisieprogramma's via diverse platforms verkrijgen via gespecialiseerde, representatieve rechtenorganisaties, de zogenaamde collectieve beheersorganisaties (CBO's). Dit gaat als volgt in zijn werk: de CBO's onderhandelen namens de bij hen aangesloten rechthebbenden (bijvoorbeeld regisseurs, scenarioschrijvers, acteurs) met exploitanten over de te betalen vergoedingen voor bepaalde exploitatievormen, waarbij zij geacht worden ook de niet bij hen aangesloten groep rechthebbenden te vertegenwoordigen. De exploitant kan zo dus in één keer alle rechten voor zijn uitzendingen/ exploitaties regelen, terwijl de CBO wettelijk verplicht is niet-aangesloten rechthebbenden gelijk te behandelen als haar eigen aangeslotenen.

In Spanje is in de wet verankerd dat auteurs en uitvoerende kunstenaars een onoverdraagbaar vergoedingsrecht behouden, wanneer hun auteursrechten c.q. naburige rechten worden overgedragen aan de producent. De CBO is vervolgens belast met het onderhandelen over deze vergoeding met omroepen, telefoonmaatschappijen, internetplatforms e.a. Dit systeem heeft als voordeel dat makers een billijke vergoeding krijgen, zonder dat hoeft te worden ingegrepen in de praktijk van de rechtenoverdracht.

Concrete oplossing

PAM pleit ervoor om, naar voorbeeld van (bijvoorbeeld) Zweden, een bepaling in de Auteurswet op te nemen met een uitgebreid collectief licentiemodel voor televisieprogramma's. Deze bepaling sluit dan aan bij de bestaande regeling over collectief rechtenbeheer in artikel 26 Auteurswet (kabelrechten).

In bijlage is toegevoegd een Engelse vertaling van de paragraaf over extended collective licenses in de Zweedse Auteurswet, zoals deze bij wetswijziging van 26 mei 2005 van kracht is geworden. Het systeem van het uitgebreid collectief beheer volgt uit artikel 42a, waarna in artikelen 42b- 42f de verschillende exploitatievormen worden behandeld waarvoor het systeem toepassing vindt. Het gaat PAM hierbij om de radio- en televisieuitzendingen (artikel 42e).

Hoogachtend,

Mr drs Anne Zeegers
Projectmanager PAM

namens,
Netwerk Scenarioschrijvers
Dutch Directors Guild
Act Acteursbelangen
LIRA
VEVAM
NORMA

Bijlage: 1

Chapter 3a
On the Extended Effect of Collective Licenses.

42a. An extended collective license as referred to in Articles 42b—42f applies to the exploitation of works in a specific manner, when an agreement has been concluded concerning such exploitation of works with an organization representing a substantial number of Swedish authors in the field concerned. The extended collective license confers to the user the right to exploit works of the kind referred to in the agreement despite the fact that the authors of those works are not represented by the organization.

In order for a work to be exploited pursuant to Article 42c, the agreement must have been concluded with someone who carries out educational activities in organised forms.

When a work is being exploited pursuant to the provisions in Article 42e, the author has a right to remuneration.

When a work is being exploited pursuant to Articles 42b—42d, or 42f, the following applies. The conditions concerning the exploitation of the work that follow from the agreement apply. In respect of the remuneration deriving from the agreement and in respect of other benefits from the organization that are essentially paid for out of the remuneration, the author shall be treated in the same way as those authors who are represented by the organization. Without prejudice to what has been said now, the author has, however, always a right to remuneration for the exploitation, provided he forwards his claims within three years from the year in which the work was exploited. Claims for remuneration may be directed only towards the organization.

As against the user exploiting a work pursuant to Article 42f claims for remuneration may be forwarded only by the contracting organizations. All such claims shall be forwarded at the same time.

(...)

On Sound Radio or Televisions Broadcasts

42e. Sound radio and television organizations as decided in specific cases by the Government are entitled to broadcast published literary and musical works and works of fine art which have been made public, provided that an extended collective license applies pursuant to Article 42a.

The provisions of the first Paragraph do not apply to works made for the stage, nor to other works if the author has filed a prohibition with the organization to broadcast the work or there are otherwise special reasons to assume that he would oppose the broadcast. The provisions of the first Paragraph do not apply to re-transmissions referred to in Article 42 f.

As regards transmissions via satellite, the extended collective license applies only if the broadcasting organization simultaneously carries out a broadcast through a terrestrial transmitter.
